

RESEARCH OUTPUTS / RÉSULTATS DE RECHERCHE

Ziekenhuisrekening en bevrijdende verjaring. Een eerste cassatiearrest omtrent art. 227bis B.W. Het arrest van het Hof van Cassatie van 24 januari 1997

Vuye, Hendrik; Wéry, Patrick

Published in:

Recente arresten van het Hof van Cassatie

Publication date:

1998

Document Version

le PDF de l'éditeur

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (HARVARD):

Vuye, H & Wéry, P 1998, 'Ziekenhuisrekening en bevrijdende verjaring. Een eerste cassatiearrest omtrent art. 227bis B.W. Het arrest van het Hof van Cassatie van 24 januari 1997', *Recente arresten van het Hof van Cassatie*, pp. 27-35.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Ziekenhuisrekening en bevrijdende verjaring.

Een eerste cassatiearrest omtrent art. 2277bis B.W.

Cassatie, 24 januari 1997

AR C.96.68.N — O.C.M.W. Antwerpen / Geens — Eerste Kamer Ned.
(Zie verder oplopend nummer 77 en 78)

Patrick WÉRY

Hoofddocent Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix (Namur)

Hendrik VUYE

Hoofddocent Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix (Namur)
Docent U.F.S.I.A. (Universiteit Antwerpen)

1. **Situering** — Art. 2272, lid 1 B.W. bepaalde dat 'de rechtsvordering van geneesheren, heilkundigen en apothekers, wegens hun bezoeken, heilkundige behandelingen en geneesmiddelen' verjaart door verloop van één jaar. Deze wetsbepaling was sedert 1804 ongewijzigd gebleven. Maar er is meer. Art. 2272, lid 1 B.W. is nagenoeg rechtstreeks overgenomen uit een ordonnantie van Lodewijk XII (1510)¹ en het gewoonterecht van Parijs,² hetgeen overigens uitdrukkelijk wordt bevestigd door de parlementaire voorbereiding van de 'Code Napoléon'.³ Deze eeuwenoude rechtsregel heeft bijzonder lang standgehouden zonder aanleiding te geven tot noemenswaardige interpretatieproblemen. Met het ontstaan van het ziekenhuiswezen doken evenwel de eerste interpretatieproblemen op: kan een ziekenhuisrekening gelijkgesteld worden met een 'rechtsvordering van een geneesheer'? Deze vraag werd in rechtspraak en rechtsleer vaak verschillend beantwoord. Een cassatiearrest van 21 januari 1993⁴ had deze knoop definitief doorgehakt. Volgens het

Hof dient art. 2272, lid 1 B.W. strikt geïnterpreteerd te worden, hetgeen betekent dat de schuldvorderingen van ziekenhuizen buiten het toepassingsgebied vallen van art. 2272, lid 1 B.W., althans voor zover deze schuldvorderingen rechtstreeks en uitsluitend toekomen aan het ziekenhuis, d.w.z. dat het ziekenhuis niet optreedt als lasthebber van een geneesheer. Dergelijke schuldvorderingen van ziekenhuizen verjaren dan ook pas na verloop van de dertigjarige gemeenrechtelijke verjaringstermijn (art. 2262 B.W.).

2. **Tussenkomen van de wetgever** — Het cassatiearrest van 21 januari 1993 was evenwel nauwelijks gepubliceerd of de bijzonder alerte Volksvertegenwoordiger Landuyt stelde reeds een wetswijziging voor.⁵ Dit voorstel nam de vorm aan van een amendement op het 'wetsontwerp houdende sociale en diverse bepalingen', d.w.z. een ontwerp van programmawet 'met het oog op de verwezenlijking van het financieel evenwicht in de sociale zekerheid',

¹ Art. 68 van de "Ordonnance sur la réformation de la justice, Lyon, juin 1510", in ISAMBERT, JOURDAN en DECRUSY, *Recueil général des anciennes lois françaises, depuis l'an 420 jusqu'à la Révolution de 1789*, XI, Parijs, 575.

² Zie: MARTIN, O., *Histoire de la coutume de la prévôté et vicomté de Paris*, II, Parijs, 1920, 611 (577); POTIER, "Traité des obligations", in *Oeuvres de R.-J. Pothier (ed. Dupin)*, I, Brussel, 1829, nr. 707 e.v.

³ "Exposé des motifs par Bigot-Préameneu", in FENET, P.A., *Recueil complet des travaux préparatoires du Code civil*, XV, Parijs, 1827, 594 e.v.

⁴ Cass., 21 januari 1993, *Pas.*, 1993, I, 81, *Arr. Cass.*, 1993, 88, *R.W.*, 1992-93, 1248, *J.T.*, 1993, 842, *J.L.M.B.*, 1993, 542, noot P. HENRY. Zie tevens, in dezelfde zin: Rb. Brussel, 26 juni 1992, *T.B.B.R.*, 1995, 137; Rb. Brussel, 4 maart 1994, *J.L.M.B.*, 1994, 1103, noot J.F.J.; Rb. Nijvel, 4 oktober 1994, *T.B.B.R.*, 1995, 335; Rb. Verviers, 10 september 1996, *J.T.*, 1997, 258.

⁵ Amendement nr. 7 van de Heer Landuyt e.s., *Parl. Doc.*, Kamer, 1992-93, nr. 1040/3, 3-4.

dat op dat ogenblik door de regering was ingediend bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers.⁴ Dit aanhaken bij een ontwerp van programmawet verzekerde het initiatief van Landuyt een spoedbehandeling. Programmawetten zijn immers wetten die allerlei maatregelen bevatten die de regering noodzakelijk acht om haar financieel beleid, als vervaar in de begroting, te verwezenlijken.⁷ Dergelijke wetten worden dan ook door het parlement 'gejaagd'. Het zijn ware spoedprocedures in vergelijking met de vaak lange lijdensweg die een wetsvoorstel is beschoren.

Het opzet van Volksvertegenwoordiger Landuyt is geslaagd. Door de art. 63 en 64 van de wet van 6 augustus 1993 houdende sociale en diverse bepalingen, werd art. 2272, lid 1 B.W. opgeheven en tegelijk werd een nieuw art. 2277bis B.W. ingevoerd.⁸ De interpretatie gegeven door het Hof van Cassatie in het arrest van 21 januari 1993 aan art. 2272, lid 1 B.W. werd aldus tenietgedaan door een wetswijziging gepubliceerd in het Staatsblad van 9 augustus van hetzelfde jaar.

3. De *ratio legis* — In de verantwoording van zijn amendement stelt Landuyt terecht dat de patiënt geconfronteerd wordt met de meest uiteenlopende verjaringstermijnen in de sector van de gezondheidszorg en hij stelt dan ook voor om deze veelheid aan verjaringstermijnen te uniformiseren.⁹ De kerngedachte van dit voorstel is dat de verhouding verzorgingsverstrekker-patiënt, op het vlak van de bevrijdende verjaring, dient aan te sluiten bij de tweejarige verjaringstermijn van de Z.I.V. Terecht leest men in het verslag van de bevoegde kamercommissie dat eenvoudigheid in de termijnen de rechtszekerheid bevordert.¹⁰ Tevens heeft deze

gelijkschakeling tot gevolg dat de patiënten niet kunnen geconfronteerd worden met ziekenhuisrekeningen waarmee zij niet meer terecht kunnen bij hun ziekenfonds.¹¹

4. Toepassingsgebied van art. 2277bis B.W. — Rekening houdend met de *ratio legis* zal het niemand verwonderen dat het toepassingsgebied van art. 2277bis B.W. ruim werd omschreven. Het toepassingsgebied blijft niet beperkt tot de "geneesheren, beelkundigen en apothekers" (oud art. 2272, lid 1 B.W.), maar omvat alle "verzorgingsverstrekkers". Dit begrip verwijst impliciet naar art. 2, n van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzekering van geneeskundige verzorging en uitkeringen (de Z.I.V.-Wet), als gewijzigd door de wet van 15 februari 1993 tot hervorming van de wet van 9 augustus 1963.¹²⁻¹³ Deze wetsbepaling bevat een lange opsomming van de verschillende verzorgingsverstrekkers: de beoefenaars van de geneeskunde, de paramedische medewerkers, de verplegingsinrichtingen, de inrichtingen voor revalidatie en herscholing en de andere diensten en instellingen. Sedert de invoering van art. 2277bis B.W. werd de Z.I.V.-wetgeving gecoördineerd en vindt men de omschrijving van de zorgverleners in art. 2, n van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen gecoördineerd op 14 juli 1994.¹⁴

Volgende schuldvorderingen van de verzorgingsverstrekkers vallen onder het toepassingsgebied van art. 2277bis B.W.: "de vordering met betrekking tot de door hen geleverde geneeskundige verstrekkingen, diensten en goederen, daar inbegrepen de vordering wegens bijkomende kosten". Ook deze omschrijving

is ruim. In de senaatscommissie voor justitie verklaarde de vertegenwoordiger van de minister evenwel dat art. 2277bis B.W. enkel slaat op rechtsvorderingen betreffende geneeskundige verzorging welke door de ziekteverzekering wordt erkend en terugbetaald.¹⁵ Een dergelijke interpretatie houdt in dat alle rechtsvorderingen voor een verzorging die niet wordt erkend en terugbetaald, pas zouden verjaren na verloop van de dertigjarige gemeenrechtelijke verjaringstermijn (art. 2262 B.W.). Deze visie strookt geenszins met de initiële bedoeling van Volksvertegenwoordiger Landuyt, namelijk de rechtszekerheid herstellen door de verjaringstermijnen te uniformiseren. Terecht sloten verschillende senatoren zich dan ook niet aan bij de visie vertolkt door de tegenwoordiger van de minister.¹⁶ De tekst van art. 2277bis B.W. heeft immers een algemene draagwijdte en maakt ter zake geen enkel onderscheid. Men kan dan ook moeilijk anders dan besluiten dat de nieuwe verjaringstermijn van toepassing is op alle rechtsvorderingen, d.w.z. ongeacht of de betrokken geneeskundige verstrekkingen al dan niet door de ziekteverzekering worden ten laste genomen.¹⁷ Bovendien stelt art. 2277bis, lid 2 B.W. dat de verjaringstermijn eveneens van toepassing is voor "geneeskundige verstrekkingen, diensten, goederen en bijkomende kosten welke door de verplegings-

en verzorgingsinstelling of door derden werden geleverd of gefactureerd".¹⁸

5. Art. 2277bis B.W.: niet langer een kwijtende verjaring — De wetgever heeft evenwel niet alleen het toepassingsgebied van de verjaring aanzienlijk verruimd, tevens heeft hij de aard van de verjaring aangepast. Het oude art. 2272, lid 1 B.W. was een kwijtende verjaring,¹⁹ d.w.z. een verjaring gebaseerd op een vermoeden van betaling.²⁰ De schuldenaar die beken niet te hebben betaald, zal zich dan ook niet op de kwijtende verjaring kunnen beroepen²¹ en de schuldbekentenis die de korte kwijtende verjaring stuit heeft tevens voor gevolg dat de gemeenrechtelijke verjaringstermijn, — d.w.z. ofwel de dertigjarige van art. 2262 B.W., ofwel de vijfjarige termijn van art. 2277 B.W.,²² — in de plaats komt van de korte verjaringstermijn.²³

Terecht oordeelde de Rechtbank van eerste aanleg van Verviers dat het nieuwe art. 2277bis B.W. geenszins op een vermoeden van betaling gebaseerd is.²⁴ M.a.w., het louter verloop van de verjaringstermijn volstaat en dit zelfs wanneer bewezen wordt dat de schuld niet werd betaald.²⁵ Zoals voor alle 'gewone verjaringen' wordt enkel vereist dat het recht niet werd uitgeoefend gedurende de door de wet gestelde termijn.²⁶ Wel heeft de bevrijdende verjaring slechts zwakke werking.

⁴ Wetsontwerp houdende sociale en diverse bepalingen, *Parl. Doc.*, 1992-93, nr. 1040/1.

⁷ Over 'programmawetgeving', haar implicaties ten opzichte van de werking van de politieke instellingen (zowel voor als na de staatsvorming van 1993), zie: WÉRY, P. en VUYE, H., « Een voorbeeld van programmawetgeving: art. 2277bis B.W. », *R.W.*, 1995-96, 439 e.v., in het bijzonder nr. 12 e.v.

⁸ Over art. 2277bis B.W.: NYS, H., *La médecine et le droit*, Diegem, 1995, 460-461, nr. 1175 e.v.; VUYE, H. en WÉRY, P., « La prescription de l'action des prestataires de soins: l'article 2277bis du Code civil », *J.T.*, 1995, 93 e.v.; WÉRY, P. en VUYE, H., « Een voorbeeld van programmawetgeving: art. 2277bis B.W. », *R.W.*, 1995-96, 439 e.v.; MAROY, L., « Wanneer verjaart een ziekenhuisfactuur », *Medi-Jus*, 1994, afl. 4, 7-8.

⁹ Amendement nr. 7 van de Heer Landuyt c.s., *Parl. Doc.*, Kamer, 1992-93, nr. 1040/3, 3-4.

¹⁰ Verslag Landuyt namens de Commissie voor de justitie, *Parl. Doc.*, Kamer, 1992-93, nr. 1040/7, 5.

¹¹ MAROY, L., o.c., *Medi-Jus*, 1994, afl. 4, 8.

¹² *Sibl.*, 6 maart 1993, 4.848.

¹³ Zie: VUYE, H. en WÉRY, P., o.c., *J.T.*, 1995, 97; WÉRY, P. en VUYE, H., *R.W.*, 1995-96, 441. In dezelfde zin: Vred. Hoci, 28 november 1996, *onuitg.*, A.R. 22.138.

¹⁴ *Sibl.*, 27 augustus 1994, 21.537.

¹⁵ Verjaring vertegenwoordiger van de minister, Verslag Van Rompaey namens de commissie voor de justitie, *Parl. Doc.*, Senaat, 1992-93, nr. 804-8, 13.

¹⁶ Verslag Van Rompaey namens de commissie voor de justitie, *Parl. Doc.*, Senaat, 1992-93, nr. 804-8, 13-14.

¹⁷ VUYE, H. en WÉRY, P., o.c., *J.T.*, 1995, 98; Verslag Van Rompaey namens de commissie voor de justitie, Senaat, 1992-93, nr. 804-8, 14.

¹⁸ Zie: VUYE, H. en WÉRY, P., o.c., *J.T.*, 1995, 98-99.

¹⁹ Zie bijvoorbeeld: Luik, 19 oktober 1995, *J.L.M.B.*, 1996, 770.

²⁰ Over de kwijtende verjaringen, zie: VAN OEVELEN, A., « Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervalltermijnen in het Belgisch privaatrecht », *T.P.R.*, 1987, 1822 e.v.; DE PAGE, H. en DECKERS, R., *Traité élémentaire de droit civil belge*, VII, Brussel, 1957, 1193 e.v., nr. 1344 e.v.; GOSSSELIN, A., « Les prescriptions présumptives de paiement et la facture », *J.T.*, 1994, 31; *R.P.D.B.*, v° « Prescription en matière civile », nr. 768; VANDEPUTTE, R., *De overeenkomst. Haar ontstaan, haar uitvoering en verdwijning, haar bewijs*, Brussel, 1977, 322-323; WILMS, W., *De ingebrekestelling - de kwijtende verjaring*, Brussel, 1985, 69-73 en 99-101; WILMS, W., « De betekenis van de kwijtende verjaring in de Code Napoléon », *T. Vred.*, 1984, 35 en 65-67.

²¹ Cass., 10 december 1885, *Pas.*, 1886, I, 17; Cass., 29 januari 1948, *Pas.*, 1948, I, 67, *Arr. Cass.*, 1948, 58.

²² *R.P.D.B.*, v° « Prescription en matière civile », nr. 768; VAN OEVELEN, A., o.c., *T.P.R.*, 1987, 1823, nr. 62.

²³ Cass., 12 maart 1908, *Pas.*, 1908, I, 122.

²⁴ Rb. Verviers, 10 september 1996, *J.T.*, 1997, 258.

²⁵ Verslag namens de commissie voor de justitie, *Parl. Doc.*, Kamer, Zitting 1992-93, nr. 1040/7, 6; GOSSSELIN, A., o.c., *J.T.*, 1995, 30, noot 3; NYS, H., o.c., 461, nr. 1177; VUYE, H. en WÉRY, P., o.c., *J.T.*, 1995, 96; WÉRY, P. en VUYE, H., o.c., *R.W.*, 1995-96, 441.

²⁶ Zie: Cass., 2 maart 1860, *Pas.*, 1860, I, 92.

betgeen impliceert dat eens de rechtsvordering is uitgedoofd een natuurlijke verbintenis blijft bestaan.²⁷ De bevriddende verjaring heeft immers geen invloed op het bestaan van de schuld, maar enkel op de opeisbaarheid ervan.²⁸

Ten slotte dient te worden benadrukt dat art. 2277bis B.W. niet van openbare orde is.²⁹ Het Hof van Beroep te Luik bestiaat dan ook terecht dat de rechter dit middel niet ambtshalve mag opwerpen en dit zelfs indien de schuldenaar verstek laat gaan.³⁰

6. Art. 2277bis B.W.: een nieuwe termijn-berekening — Art. 2277bis B.W. beperkt zich niet tot het invoeren van een verjaringstermijn, tevens wordt de termijnberekening aangepast: de termijn van twee jaar begint te lopen vanaf het einde van de maand waarin de 'zorgen' werden verstrekt. Aldus heeft de wetgever uitdrukkelijk de *dies a quo* van de verjaringstermijn vastgesteld.

Concreet betekent dit dat de verjaringstermijn begint te lopen vanaf de eerste dag van de volgende maand en verworven is twee jaar later na verloop van de laatste dag van de voorafgaande maand. Zo bijvoorbeeld zal de verjaringstermijn voor 'zorgen' verstrekt op 4 augustus 1997 beginnen te lopen op 1 september 1997 en is de verjaring verworven op 31 augustus 1999 om middernacht.³¹

Dit zal zelfs het geval zijn wanneer de laatste dag een zondag is of een wettelijke feestdag. De art. 2260-2261 B.W. bepalen immers geen termijnverlenging wanneer de *dies ad quem* een zondag of een wettelijke feestdag is.^{32,33}

7. Het cassatiearrest van 27 januari 1997: het overgangsrecht — In het besproken cassatiearrest bevestigt het Hof vooreerst een klassieke regel van overgangsrecht, namelijk dat "wanneer in burgerlijke zaken, een wet, al dan niet van openbare orde, voor de verjaring van de schuldvordering een kortere termijn bepaalt dan die gesteld door de vorige wet, het betrokken recht voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet is ontstaan en de wetgever geen bijzondere regel van inwerkingtreding heeft bepaald, de nieuwe termijn ten vroegste met de inwerkingtreding van de nieuwe wet begint te lopen, weze het dat dit een eerder ingetreden verjaring overeenkomstig de oude regel niet zal verhinderen en dat de wetgever anders kan bepalen".

Het Hof bevestigt hiermee zijn vroegere rechtspraak omtrent het al te laconieke art. 2 B.W.³⁴ De nieuwe wet heeft onmiddellijke werking, hetgeen betekent dat de nieuwe wet die een bepaling betreffende de verjaring wijzigt van toepassing is op de lopende verjaringen vanaf de inwerkingtreding.³⁵ De nieuwe,

in casu kortere verjaringstermijn, is dan ook van toepassing op de lopende verjaring.

Zoals gesteld is de nieuwe verjaringstermijn onmiddellijk van toepassing. Deze regel dient evenwel genuanceerd in die zin dat de gehele duur van de verjaring de door de oude wet bepaalde termijn niet mag overtreffen. Men vindt deze nuancering uitdrukkelijk vermeld in verschillende casuatiearresten, die nagenoeg identiek gemotiveerd zijn als het besproken arrest van 24 januari 1997.³⁶ Het is opvallend dat het besproken arrest deze nuancering niet langer uitdrukkelijk vermeldt. Men mag hieruit evenwel niet afleiden dat het Hof van Cassatie deze nuancering heeft laten vallen. Deze regel is immers een evidentie. Zo stelt Rouhier: "... il serait contradictoire qu'une loi dont le but est d'abrégier la prescription, aboutisse à l'allonger".³⁷ Het zou inderdaad absurd zijn en strijdig met de wil van de wetgever dat een nieuwe kortere verjaringstermijn, krachtens de toepassing van de regels van het overgangsrecht, in bepaalde gevallen zou leiden tot een verlenging van de oude verjaringstermijn. De nieuwe wet doet evenwel geen afbreuk aan een reeds verworven verjaring.³⁸ In beginsel heeft de nieuwe verjaringswet dus geen terugwerkende kracht, behoudens wanneer dit expliciet of impliciet werd voorzien door de wetgever.³⁹ M.a.w., de wil van de wetgever om de wet terugwerkende kracht te geven kan ook stilzwijgend zijn. Dit laatste zal bijvoorbeeld kunnen uit de omstandigheid dat de wet, bij gemis aan terugwerkende kracht, elke draagwijde verliest.⁴⁰

8. Vernietiging van het bestreden vonnis — Het bestreden vonnis wordt vernietigd wegens miskenning van de hogervermelde regels van overgangsrecht (zie nr. 8). De rechtsvordering had betrekking op verplegingskosten, in een O.C.M.W.-

ziekenhuis, van 27 september tot 1 oktober 1990, d.w.z. vóór de inwerkingtreding van het nieuwe art. 2277bis B.W. De vordering van het O.C.M.W. tot terugbetaling van kosten van geneeskundige verstreking was onderworpen aan een bijzondere vijfjarige verjaringstermijn vervat in art. 102 *juncto* 97-98 van de O.C.M.W.-wet. Met de invoering van art. 2277bis B.W. werd deze verjaringstermijn ingekort van vijf jaar tot twee jaar. Dit gebeurde evenwel impliciet, daar de art. 102 *juncto* 97-98 O.C.M.W.-Wet eertijds niet werden aangepast. *In casu* werd gedagvaard op 8 augustus 1994.

De Vrederechter van Borgerhout besliste dat, gezien er meer dan twee jaar zijn verlopen tussen de periode van de verstrekte zorgen (september-oktober 1990) en de dagvaarding (augustus 1994), de verjaring was ingetreden krachtens art. 2277bis B.W. Terecht werd dit vonnis vernietigd.

Krachtens de regels van het overgangsrecht dienen immers volgende stappen gezet in de redenering.

Vooreerst, moet men de datum bepalen waarop art. 2277bis B.W. in werking is getreden. Krachtens art. 4, lid 2 van de 'wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerkingtreden van wetten en besluiten' zijn de wetten verbindend de tiende dag na hun bekendmaking in het Belgisch Staatsblad, tenzij de wet een andere termijn voorschrijft. Beide auteurs hebben reeds eerder gesteld dat de formulering gebruik door de wet van 31 mei 1961, namelijk 'inwerkingtreding de tiende dag na' synoniem is van 'na verloop van negen dagen'.⁴¹ Hetgeen betekent dat art. 2277bis B.W. —bij gebreke aan bijzondere bepaling— in werking trad op 19 augustus 1993. Deze visie wordt bevestigd door het Hof van Cassatie waar het vaststelt dat art. 2277bis

²⁷ Zie: STINS, S., VAN GERVEN, D. en WÉRY, P., «Chronique de jurisprudence. Les obligations: les sources (1985-1995)», *J.T.*, 1996, 690 e.v. eu de verwijzingen aldaar; LINSMEAU, J., «L'action en répétition du paiement d'une dette prescrite», *R.C.J.B.*, 1972, 5 e.v.; WILMS, W., «De betaling van de verjaarde schuld», *T.B.B.R.*, 1988, 156 e.v.

²⁸ Zie: Cass., 25 september 1970, *Pas.*, 1971, I, 65, *Arr. Cass.*, 1971, 78, *R.W.*, 1970-71, 845, *J.T.*, 1971, 58, *R.C.J.B.*, 1972, 5, noot J. LINSMEAU; Cass., 24 september 1981, *Pas.*, 1982, I, 152, *Arr. Cass.*, 1981-82, 149, *R.W.*, 1982-83, 1051; Cass., 22 september 1986, *Pas.*, 1987, I, 82, *Arr. Cass.*, 1986-87, 88; Cass., 14 mei 1992, *Pas.*, 1992, I, 798, *Arr. Cass.*, 1991-92, 856.

²⁹ VUYE, H. en WÉRY, P., o.c., *J.T.*, 1995, 101.

³⁰ Luik, 3 oktober 1996, *T.Vred.*, 1996, 405.

³¹ Zie: VUYE, H. en WÉRY, P., o.c., *J.T.*, 1995, 99. Over de problemen die dergelijke termijnen kunnen stellen, zie tevens: VUYE, H., «Ongewilde buitenbezitting van tiels aan toonder. De wet van 24 juli 1921 als gewijzigd door de wet van 22 juli 1991», *R.W.*, 1991-92, 980.

³² Zie: DE PAGE, H. en DEKKERS, R., o.c., VII, 1055, nr. 1160; DEKKERS, R., *Handboek burgerlijk recht*, I, Brussel, 1971, 810, nr. 13531, noot I; LAURENT, F., *Principes de droit civil*, XXXII, Brussel, 1878, 375, nr. 355, *R.P.D.B.*, v° «Prescription en matière civile», nr. 141; VAN NESTE, F., *Zakenrecht*, I, Brussel, 1990, 327, nr. 172; VAN OEVLEN, A., o.c., *T.P.R.*, 1987, 1786-1787; VUYE, H., *Bezit en bezitsbescherming van onroerende goederen en onroerende rechten*, Brugge, 1995, 549, nr. 548. Art. 53, al. 2 Ger.W. is immers niet van toepassing op verjaringstermijnen, maar enkel op termijnen bepaald voor het verrichten van proceshandelingen (art. 48 Ger.W.; zie: VUYE, H., o.c., 549 e.v., nr. 548 e.v.).

³³ Over de stuiting eu de schorsing van deze verjaringstermijn, zie: VUYE, H. en WÉRY, P., o.c., *J.T.*, 1995, 99 e.v.

³⁴ Omtrent de toepassing van de nieuwe verjaringswet in de tijd, zie in het bijzonder: CLOSSET-MARCHEL, G., *L'application dans le temps des lois de droit judiciaire civil*, Brussel, 1983, 9 e.v., nr. 8 e.v.; DE PAGE, H., o.c., I, 344-345, nr. 232; LINDEMANS, A., «Verjaring in de sociale zekerheid», in *Actuele problemen van het sociale zekerheidsrecht*, Brugge, 1995, 245-246; ROUBIER, P., *Le droit transitoire. Conflits des lois dans le temps*, Parijs, 1960, 297 e.v.; VAN GERVEN, W., *Algemeen deel*, Antwerpen, 1973, 61 e.v., nr. 20 e.v.; VUYE, H. en WÉRY, P., o.c., *J.T.*, 1995, 101 e.v.; WÉRY, P. en VUYE, H., o.c., *R.W.*, 1995-96, 441 e.v.

³⁵ Cass., 7 mei 1953, *Pas.*, 1953, I, 636, *Arr. Cass.*, 1953, 607; Cass., 13 maart 1989, *Pas.*, 1989, I, 721, *Arr. Cass.*, 1988-89, 804.

³⁶ Cass., 4 oktober 1957, *Pas.*, 1958, I, 94, *Arr. Cass.*, 1958, 54; Cass., 6 maart 1958, *Pas.*, 1958, I, 744, *Arr. Cass.*, 1958, 489.

³⁷ ROUBIER, P., o.c., 300.

³⁸ Cass., 7 mei 1953, *Pas.*, 1953, I, 636, *Arr. Cass.*, 1953, 607; Cass., 13 maart 1989, *Pas.*, 1989, I, 721, *Arr. Cass.*, 1988-89, 804.

³⁹ Cass., 4 oktober 1957, *Pas.*, 1958, I, 94, *Arr. Cass.*, 1958, 54; Cass., 6 maart 1958, *Pas.*, 1958, I, 744, *Arr. Cass.*, 1958, 489; Cass., 18 maart 1960, *Pas.*, I, 1960, 844, *Arr. Cass.*, 1960, 678, *J.T.*, 1960, 667; Cass., 13 maart 1989, *Pas.*, 1989, I, 721, *Arr. Cass.*, 1988-89, 804.

⁴⁰ Cass., 18 maart 1960, *Pas.*, I, 1960, 844, *Arr. Cass.*, 1960, 678, *J.T.*, 1960, 667.

⁴¹ VUYE, H. en WÉRY, P., o.c., *J.T.*, 1995, 101, noot 125; WÉRY, P. en VUYE, H., o.c., *R.W.*, 1995-96, 441-442; WÉRY, P., «Le nouveau régime de l'opposabilité de la cession de créance», in *L'opposabilité de la cession de créance aux tiers. Commentaire de la loi du 6 juillet 1994*, Brugge, 1995, 15, nr. 17, noot 2.

B.W. in werking is getreden op 19 augustus 1993.⁴² Ook de lagere rechtspraak is in deze zin gevestigd.⁴³ Ten tweede, dient te worden nagegaan of er, onder het stelsel van de oude wet, reeds verjaring was ingetreden op de datum van de inwerkingtreding van de nieuwe verjaringstermijn, daar de nieuwe wet geen afbreuk kan doen aan een reeds verkregen verjaring. In casu waren de verplegingskosten (september-oktober 1990) nog niet verjaard krachtens de vijfjarige verjaringstermijn (art. 102 *juncto* 97-98 O.C.M.W.-wet) op 19 augustus 1993 (inwerkingtreding van art. 2277bis B.W.). Dit betekent dat de nieuwe verjaringstermijn van toepassing wordt op de rechtsvordering.

Ten derde, moet men nagaan of er nog geen verjaring is ingetreden krachtens de nieuwe kortere verjaringsstermijn. De verjaring werd in casu gestuit door de dagvaarding van 8 augustus 1994. De nieuwe termijn van twee jaar bepaald door art. 2277bis B.W. begint te lopen vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe wet (19 augustus 1993) en verloopt op 18 augustus 1995 te middernacht, m.a.w. de verjaring is verworven op 19 augustus 1995.⁴⁴ Gezien de dagvaarding evenwel dateert van 8 augustus 1994, werd de verjaring tijdig gestuit.

Ten slotte, dient nagegaan of de gehele duur van de verjaring niet de door de oude wet bepaalde termijn overtreft. Mocht de gehele duur van de verjaringsstermijn, d.w.z. onder het oude en het nieuwe stelsel, de oude termijn overtreffen, dan dient de verjaringsstermijn te worden ingekort en zal opnieuw moeten worden nagegaan of de dagvaarding tijdig de verjaring heeft gestuit. In casu dateren de verzorgingskosten evenwel van september-oktober 1990, hetgeen betekent dat de oude vijfjarige termijn (art. 102 O.C.M.W.-wet) pas afliep in oktober 1995, terwijl er krachtens de regels van overgangsrecht

reeds verjaring was ingetreden op 19 augustus 1995. M.a.w., de gehele duur van de verjaring overtreft geenszins de door de oude wet bepaalde termijn.

9. Het cassatiearrest van 27 januari 1997: het toepassingsgebied van art. 2277bis B.W.

Het besproken cassatiearrest beperkt zich evenwel niet tot het bevestigen van een aantal fundamentele regels inzake overgangsrecht. In het arrest spreekt het Hof zich eveneens uit over het toepassingsgebied van art. 2277bis B.W. In het eerste onderdeel van het enige cassatiemiddel beroept eiser zich immers op art. 102 *juncto* 97 en 98 van de O.C.M.W.-wet. M.a.w., volgens eiser valt de rechtsvordering met betrekking tot de kosten van hospitalisatie in een O.C.M.W.-ziekenhuis buiten het toepassingsgebied van de tweejarige verjaringstermijn vervat in art. 2277bis B.W., maar dient de vijfjarige verjaringsstermijn vervat in art. 102 O.C.M.W.-wet toegepast. In het tweede onderdeel gaat eiser in cassatie uit van de stelling dat de rechtsvordering wel valt onder het toepassingsgebied van art. 2277bis B.W., maar dat deze wetsbepaling — in het bijzonder de regels van overgangsrecht — foutief werd toegepast door de Vrederechter. Door het hestreden vonnis te vernietigen op basis van het tweede onderdeel heeft het Hof van Cassatie aldus impliciet, maar zeker, aanvaard dat ook de rechtsvorderingen aangaande de 'verzorgingskosten' van O.C.M.W.-ziekenhuizen onder het toepassingsgebied vallen van art. 2277bis B.W. M.a.w., art. 2277bis B.W. wijkt af van de art. 102 *juncto* 97 en 98 van de O.C.M.W.-wet. Men mag dus besluiten dat het Hof van Cassatie het toepassingsgebied van art. 2277bis B.W. ruim interpreteert. Een dergelijke interpretatie is o.i. de enige interpretatie die in overeenstemming is met de overduidelijke wil van de wetgever.

Arrest van het Hof van Cassatie van 24 januari 1997

(...)

HET HOF,

Gehoord het verslag van raadsheer Wauters en op de conclusie van advocaat-generaal Dubrulle;

Gelet op het bestreden vonnis, op 8 juni 1995 in laatste aanleg gewezen door de Vrederechter van het Kanton Borgerhout;

Over het middel, gesteld als volgt: schending van de artikelen 97 van de wet van 8 juli 1976 op de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, zoals gewijzigd door art. 7 van het koninklijk besluit nr. 244 van 31 december 1983, artikel 98 van diezelfde wet, zoals vervangen door art. 8 van het genoemde koninklijk besluit nr. 244 van 31 december 1983 en gewijzigd door artikel 53 van de Wet van 5 augustus 1992, art. 102, eerste lid van diezelfde wet van 8 juli 1976, artikelen 2, 1315, 2274, 2275 en 2277, van het Burgerlijk Wetboek, artikel 2272, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek zoals het gold voor de afschaffing door art. 63 van de Wet van 6 augustus 1993 houden de sociale en diverse bepalingen, artikel 2277 bis van het Burgerlijk wetboek *juncto* art. 63 van de wet van 6 augustus 1993 houdende sociale en diverse bepalingen (B.S. 9-8-1993), art. 4 van de wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerkingtreden van wetten en verordeningen, artikel 149 van de op 17 februari 1994 gecoördineerde grondwet, artikelen 870 en 1138 van het Gerechtelijk Wetboek en het procesrechtelijk beschikkingsbeginsel,

doordat het bestreden vonnis de vordering van eiser, die ertoe strekte verweerster te horen veroordelen tot betaling van kosten voor verpleging van haar dochter in een OCMW-ziekenhuis van Antwerpen na te hebben vastgesteld dat "de vordering is gesteund op een factuur d.d. 10 oktober 1990 voor verblijf van de minderjarige dochter Leila in het Jan Palfijnziekenhuis te Merksem van 27 september tot 1 oktober 1990 (geneeskundige prestaties, geneesmiddelen en ligdagen)", ongegrond verklaart om reden dat "verweerster werpt de verjaring van de vordering op, op basis van artikel 2277bis van het Burgerlijk Wetboek. In hoofdorde repliceert eiser dat verweerster op 20 februari 1991 de toelating heeft gekregen om haar schuld af te korten, zodat er volgens eiser een schulderkenntenis zou zijn, doch eiser faalt in de bewijslast over de bewering dat er een schulderkenntenis zou zijn. In de tweede plaats roept eiser op dat de verjaringstermijn vijf jaar

beloopt, krachtens de organieke O.C.M.W.-wet. De factuur heeft echter geen betrekking op maatschappelijke dienstverlening, maar wel op prestaties die werden geleverd door eiser in het kader van een facultatieve opdracht, met name het beheer van een O.C.M.W.-ziekenhuis. Derhalve is niet de organieke O.C.M.W.-wet van toepassing, maar gelden de gemeenrechtelijke verjaringstermijnen, met name artikel 2277bis van het Burgerlijk Wetboek. Artikel 2277bis van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de rechtsvorderingen van verzorgingsverstrekkers en deze van de verplegings- en verzorgingsinstellingen met betrekking tot de door hen geleverde geneeskundige verstrekkingen, diensten en goederen, verjaren na twee jaar, te rekenen vanaf het einde van de maand waarin ze zijn verstrekt. In casu is de vordering dus wel degelijk verjaard. Het middel van verjaring is gegrond".

terwijl, eerste onderdeel, artikel 97 van de Wet van 8 juli 1976, zoals gewijzigd door art. 7 van het koninklijk besluit nr. 244 van 31 december 1983, bepaalt dat "voor de toepassing de bepalingen van hoofdstuk VII" (d.i. de artikelen 97 tot 104, en dus ook voor de toepassing van art. 98) onder kosten van maatschappelijke dienstverlening dient te worden verstaan: "3° de kosten van hospitalisatie";

artikel 98 van dezelfde wet aan het O.C.M.W. een vordering tot terugbetaling toekent voor de kosten van maatschappelijke dienstverlening, en art. 102, eerste lid van dezelfde wet bepaalt dat de vordering tot terugbetaling bedoeld in de artikelen 98 en 99 verjaart overeenkomstig artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek, dat bepaalt dat de aldaar genoemde vorderingen verjaren door verloop van vijf jaren, zodat de bestreden beslissing door de vordering verjaard te hebben verklaren op grond van artikel 2277 bis B.W. de artikelen 97, 98 en 102 van de wet van 8 juli 1976, 2277 en 2277 bis van het Burgerlijk Wetboek schendt;

terwijl, tweede onderdeel, voor zover art. 2277bis van het Burgerlijk Wetboek van toepassing zou zijn op de kosten van hospitalisatie in een OCMW-ziekenhuis en zodoende op de aan verweerster gefactureerde hospitalisatiekosten, deze bepaling in ieder geval slechts in werking is getreden op 19 augustus 1993, dit bij toepassing van art. 4 van de Wet van 31 mei 1961, aangezien ze op 9 augustus 1993 in het Belgisch Staatsblad is verschenen, alsook, aangezien er niet is afgeweken van de regel van art. 2 van het Burgerlijk Wetboek, alleen voor het

⁴² Over de berekening van de termijn voor de inwerkingtreding van wetten, zie tevens: Cass., 13 maart 1989, *Par.*, 1989, I, 721, *Arr. Cass.*, 1988-89, 804 (impliciet: een wet gepubliceerd op 20 juni 1985, treedt in werking op 30 juni 1985).

⁴³ Vred. Leuven, 7 maart 1995, *R.W.*, 1995-96, 439, noot WÉRY, P. en VUYE, H.; Rb. Verviers, 10 september 1996, *J.T.*, 1997, 258.

⁴⁴ Voor de berekening van deze verjaringstermijn dient rekening gehouden met de regels vervat in art. 2260-2261 B.W. Concreet betekent dit dat de *dies a quo* niet begrepen is in de verjaring en dat de verjaring is voltrokken wanneer de laatste dag (*dies ad quem*) is verlopen (Cass., 11 maart 1886, *Par.*, 1886, I, 105, over de termijnberekening: DE PAGE, H. en DEKERS, R., o.c., VII, 1053 e.v., nr. 1159 e.v.; HANSENNE, J., «Prescription. La prescription acquiescitive», *Rep. Not.*, XV-Matieres diverses-XXIII, nr. IX; VAN NESTE, F., o.c., I, 327-328, nr. 172; VUYE, H., o.c., 547 e.v., nr. 546 e.v.).

toekomstige beschikt, zodat vorderingen slechts op grond van die bepaling kunnen verjaard zijn bij gebreke aan sruiting na het verstrijken van een termijn van twee jaar te rekenen vanaf de inwerkingtreding van art. 2277bis op 19 augustus 1993 en de rechter de vordering, die was aanhangig gemaakt bij dagvaarding van 8 augustus 1994, dus niet verjaard kon verklaren op grond van deze bepaling en zodoende de in dit onderdeel genoemde bepalingen heeft geschonden, minstens art. 149 van de grondwet door haar beslissing niet naar voldoening van recht te hebben gemotiveerd, nu eiser in zijn aanvullende besluiten d.d. 12 april 1995 had aangevoerd dat art. 2277 bis B.W. is ingevoerd door art. 64 van de wet van 6 augustus 1993 en dat "bij toepassing van art. 2 B.W. dient aangenomen te worden dat de kortere verjaringstermijn t.a.v. een recht dat voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet is ontstaan, eerst begint te lopen vanaf haar inwerkingtreding (...). Indien er nog geen verjaring bereikt is, dan kan deze niet plots tot stand zijn gekomen door de nieuwe wet hierop onmiddellijk van toepassing te maken";

terwijl, derde onderdeel, voor zover niet alleen art. 2277bis van het Burgerlijk Wetboek van toepassing zou zijn op de vordering tot betaling van de litigieuze kosten, dit sedert 19 augustus 1993, maar bovendien ook voordien niet art. 102 van de OCMW-wet van 8 juli 1976, maar wel art. 2272, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, zoals het gold voor de opheffing ervan door art. 63 van de Wet van 6 augustus 1993, en de rechter impliciet de vordering niet op grond van art. 2277bis B.W. alleen, maar wel op grond van deze bepaling in samenhang met het oude art. 2272, eerste lid B.W., verjaard zou hebben verklaard, art. 2275 B.W., dat krachtens art. 2274 B.W. onder meer betrekking heeft op de in art. 2272 bepaalde verjaring, bepaalt dat niettemin zij tegen wie men zich op de verjaringen beroept, aan hen die zich erop beroepen, de eed kunnen opdragen omtrent de vraag of de zaak werkelijk betaald is, en eiser in zijn eerste besluiten (blz. 3) en verder in zijn aanvullende besluiten van 12 april 1995 (blz. 3) dan ook heeft gevraagd de eed aan verweerster op te leggen m.b.t. de onderdelen van de factuur dd. 8.10.1990 die vielen onder het toepassingsgebied van art. 2272, le lid B.W., zodat de bestreden beslissing die daar niet op is ingegaan, art. 2275 B.W. op zichzelf en in samenhang met de andere in dit onderdeel genoemde bepalingen heeft geschonden, minstens art. 149 van de gecoördineerde grondwet door de besluiten van eiser niet te beantwoorden;

terwijl, vierde onderdeel, verweerster noch in haar

conclusie, noch in haar aanvullende conclusie, noch anderszins, heeft betwist dat zij op 20 februari 1991 de toelating heeft gekregen om haar schuld af te korten, zodat er een schulderkenis zou zijn zoals door eiser voorgehouden in eerste besluiten (p. 2), zodat de rechter door dit verweer af te wijzen een geschil heeft opgeworpen dat krachtens de gedingstukken tussen partijen niet bestond en zodoende art. 1138 van het Gerechtelijk Wetboek en het beschikkingsheginsel heeft geschonden, minstens, door eiser de bewijslast op te leggen over de bewering dat er een schulderkenis zou zijn, bewijs heeft geëist van een feit dat niet was betwist en zodoende art. 1315 van het Burgerlijk Wetboek en art. 870 van het Gerechtelijk Wetboek heeft geschonden;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat, krachtens artikel 102, eerste lid, van de OCMW-wet van 8 juli 1976, de vordering van het OCMW tot terugbetaling van kosten van geneeskundige verstrekking verjaart overeenkomstig artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek, dit is na verloop van vijf jaar;

Dat, volgens het op 19 augustus 1993 in werking getreden artikel 2277bis van het Burgerlijk Wetboek, de vordering voor geneeskundige verstrekkingen, diensten, goederen en bijkomende kosten verjaart door verloop van een termijn van twee jaar te rekenen vanaf het einde van de maand waarin zij zijn verstrekt;

Overwegende dat, ingevolge artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek, de wet alleen beschikt voor het toekomstige en geen terugwerkende kracht heeft, tenzij de wetgever uitdrukkelijk, of stilzwijgend maar zeker, anders heeft beslist;

Overwegende dat, wanneer in burgerlijke zaken, een wet, al is zij van openbare orde, voor de verjaring van de vordering een kortere termijn bepaalt dan die gesteld door de vorige wet, het betrokken recht voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet is ontstaan en de wetgever geen bijzondere regel van inwerkingtreding heeft bepaald, zoals te dezen, de nieuwe verjaringsstermijn ten vroegste met de inwerkingtreding van de nieuwe wet begint te lopen, weze het dat dit een eerder ingetreden verjaring overeenkomstig de oude regel niet zal verhinderen en dat de wetgever anders kan bepalen;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt: 1. dat de vordering betrekking heeft op geneeskundige prestaties, geneesmiddelen en ligdagen van 27 september tot 1 oktober 1990, dit is voor de inwerkingtreding van het artikel 2277bis op 19 augustus 1993; 2. dat gedagvaard werd op 8 augustus 1994;

Dat daaruit volgt dat de vordering van eiser nog niet was verjaard op 19 augustus 1993; dat de nieuwe wet op die datum van toepassing werd op zijn vordering; dat de verjaring aldus niet kon ingetreden zijn op het ogenblik van de dagvaarding;

Overwegende dat het vonnis, door te beslissen dat eisers vordering verjaard was, artikel 2277bis en artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek schendt;

Dat het onderdeel gegrond is;

OM DIE REDENEN,
Vernietigt het bestreden vonnis;
(...)

Verwijst de zaak naar de Vrederechter van het eerste kanton Antwerpen.